

ÎNCEPUTURILE LITERARE ALE DOINEI PETEANU (ANIȘOARA ODEANU) ÎN PUBLICAȚII DIN LUGOJ

Ioan David

Cuvinte-cheie: „Primăvara Banatului”, „Semenicul”, debut literar, Aurel E. Peteanu

Prozatoare și poetă remarcabilă, Anișoara Odeanu s-a remarcat și printr-o bogată și diversificată activitate jurnalistică, desfășurată în coloanele multor publicații din București („Adevărul literar și artistic”, „Almanahul teatrului românesc”, „Curentul magazin”, „Cuvântul”, „Ecolul”, „Litere”, „Revista Societății Tinerimea Română”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Seara”, „Universul literar”), din Cluj („Tribuna Ardealului”), din Constanța („Litoral”), din Brașov („Claviaturi”) și din Timișoara („Banatul”). Articolele ei apărute în ziarul „Viața”, condus de Liviu Rebreanu (31 martie 1941 – 20 august 1944), la rubrica *Viața artistică* a cărei redactoare a fost, sunt aduse în actualitate de către doi inspirați editori¹.

Mai puțin cunoscute sunt începuturile publicistice ale Doinei Peteanu, care pot fi urmărite în mai multe publicații lugojene din anii '20 ai secolului trecut, dintre care ne vom opri cu precădere asupra a trei: „Primăvara Banatului”², „Semenicul”³ și „Răsunetul cultural”⁴.

Debutul Doinei Peteanu a avut loc în „Lumea copiilor”(1922), la numai zece ani, cu o poezie intitulată *După mure*. Prima proză, schița *Nerecunoscătoarea*, apare în „Răsunetul” (1925). Dar colaborări mai substanțiale sunt cele din „Primăvara Banatului”, condusă de elevul Alexandru Bistrițeanu, viitor istoric literar. Aici publică versuri, evocări și schițe. Astfel, la 1 noiembrie 1928, publică

¹ Doina Peteanu/Anișoara Odeanu, *Publicistică la „Viața”*. Editori Eugen Beltechi și Gheorghe Luchescu. Cuvânt înainte de Cornel Ungureanu, Timișoara, Editura Orizonturi Univrsitare, 2009

² Revista Societății de lectură a elevilor de la Liceul „Coriolan Brediceanu”. A apărut la Lugoj, între 1928 și 1930, și apoi între 1941 și 1944, editată de tatăl ei, Aurel E. Peteanu, eminent profesor și om de cultură.

³ Apărută la Lugoj, între 1928 și 1932, sub conducerea unui comitet format din intelectuali, în fruntea căruia s-a aflat Aurel E. Peteanu.

⁴ Publicație destinată literaturii, artei și științei, apărută la Lugoj, între 27 septembrie 1925 și 26 decembrie 1926, sub direcția lui Aurel E. Peteanu și Filaret Barbu (supliment al ziarului local „Răsunetul”).

reportajul *Amintiri de la Tinerimea Română*⁵, semnat **D. P.**, și articolul *Impresii de vacanță. Însemnările unei eleve*, semnat **Any Od** (anagrama numelui **Doina**, din care va rezulta mai târziu pseudonimul literar **Odeanu**). În același an, îi apare și o altă scriere în proză, *Întâia zăpadă*, în care surprinde atmosfera sufocantă din școală, în contrast cu lumea de dincolo de clasă: trecători (orașeni și țărani), cu greutatea și cu dramele lor zilnice, acoperite, temporar, de covorul alb al zăpezii. În anul următor, în aceeași publicație apar mai multe proze scurte, dintre care amintim aici: *Prietenul meu, șoricelul, Geneza unei poezii, Răutăți, Din carnetul unei eleve (Colega mea care trebuie să moară), Motanul mătușii Mara*, pentru ca în aprilie 1930 să consemnăm ultima ei colaborare la „Răsunetul”, cu schița *În vacanță (Din jurnalul unei studente)*. Publicația i-a găzduit și poezii precum *Septembrie și vouă, Copil al nimănu, Ciobanul vorbește, Vin Paștele, Cântarea vieții, Trecătorii, Basm*⁶.

Mai puțină atenție s-a acordat în literatura de specialitate colaborării Doinei Peteanu la prima revistă culturală a Lugoșului, „Semenicul”. În numărul 6 pe anul 1928 al publicației a apărut articolul *Comemorarea lui Cassian Munteanu*, în care este evocată ceremonia de sfințire a monumentului acestuia, ridicat prin contribuție publică, prin grija direcțiunii Liceului „Coriolan Brediceanu” și în care aflăm că „un frumos omagiu a fost adus de Domnișoara Doina Peteanu, elevă în clasa a VI-a Liceului de Fete „Iulia Hasdeu”, prin citirea unei poezii, producție a sa, poetului adormit prea curând, concentrând în versurile îngrijite esența năzuințelor lui Cassian Munteanu, accentuând ținta ce trebuie să o aibă tineretul de a-l urma pe aceeași cale de abnegație și avânt real”. Versurile menționate reprezintă un elogiu adus pribeagului luptător național, încărcat de autentice vibrații patriotice.

În numărul din 12 septembrie 1928, apare prima ei fabulă, al cărei text nu a mai fost reprodus ulterior, astfel încât îl lăsăm să urmeze aici:

El și ei. Fabulă.

Ascultați, copii, povestea!! / -E-o poveste-adevărată- / S-a-ntâmplat... de mult... odată / Și de-atunci, în lumea mare, / I s-a dus departe vestea, / Din hotare în hotare... // Pe un vârf cărunț de munte / Își durase-un vultur cuibul și era stăpân în lege / Peste codrii-n care brazii nu știau ce e toporul... / Ca un rege-avea mantie: pene strălucind sub soare, / Iar, în juru-i, neputința și-o târa întreg poporul / Șerpilor cu solzi de gheață... / Până-aici sunt toate bune, / (Se întâmplă, doar, și/n viață!) // Dar, vedeți, povestea spune ... / – Și-i poveste-adevărată – / Că, târându-și jalnic trupul printre tufe fără flori / Și, văzând cum se avântă vulturul în zbor spre nori / Șerpilor noștri deveniră... – ia ghiciți?

⁵ Colaborează la „Tinerimea română” cu poezia *Tinerimea română* (1928, nr. 9-10).

⁶ Cf. Gheorghe Luchescu, *Anișoara Odeanu*, Cluj, Editura Napoca Star, 2001, p. 54 ș. u.

... pizmuitori! // „Cum ... e el mai mult ca mine?” / – Se-ntrebase fiecare – / „E rușine! / „E rușine! / „Să ne-nvingă el pe noi!” / Șuieră o-amenințare: / „N-avem aripi pentru slavă, îl vom trage în noroi!” // Și-au purces în fapt de seară șerprii toți, ca o armată, / Înspre cuibul de pe stâncă / Jos... în văi... se-mpurpurase / Cerul, în apus de soare, / Și-o cunună-nsângerată împletea pe frunți de case... / Adormea înfiorată / De dulci vise... blând, natura... / Și acum cădea adâncă / Liniștea... Din înălțime își cernea prin sită fină // Noaptea-ntunecată zgura... / Rând pe rând apoi zâmbiră flori de foc ca –ntr-o grădină / Fermecată: mici stelute – mai sfioase – și mai mari / Și era atâta pace și atât de bun seninul, / Ca doi ochi duiosi de mamă peste-un leagăn de copil... / Îți plecai în fața nopții capul, ... micșorat ... umil. // Șerprii însă își păstrară / Ura surdă... Așteptau... / Le fierbea în dinți veninul... / Și-nciudați își tremurau / Limbile de pară... // Cât au stat așa... o noapte, două... trei sau ani întregi / Nu se știe..., dar se spune / Că din lunga-i pribegire, revenind și mai măreț / Vulturul văzu – minune: – / Împietrite-n somn de moarte lângă cuib atâtea brâie, / Că puteai ușor seninul / Cerului cu-ntunecimea codrilor de brad să-l legi, / Au murit neputincioșii, singuri înghițind veninul... // Știți, voi, care e morala din poveste, dragi copii? / Cel ce e menit să zboare tot mai sus... spre cer... spre soare / Nu va fi oprit din cale de-un popor de târâtoare!... / Căci acesta, orb de ură, singur se va pedepsi...

Lugoj, 12 sept. 1929

Doina Peteanu

În aceleași numere ale revistei, numele viitoarei scriitoare este amintit de două ori și, de fiecare dată, elogios. Lucian Costin⁷, statornic colaborator al publicației, publică, sub titlul *Un talent remarcabil: Doina Peteanu*, un amplu articol care este cel dintâi comentariu de critică literară ce i-a fost dedicat. Autorul dă bogate informații, multe dintre ele inedite, despre biografia și începuturile literare ale tinerei eleve. Tot aici se reproduce, din „Adevărul literar și artistic” (nr. 454, din 18 august 1929), schița *Un examen de limba franceză*, pentru care eleva din clasa a VII-a a Liceului de Fete „Iulia Hasdeu” din Lugoj a obținut premiul I la concursul inițiat de publicația bucureșteană, recompensat cu suma de 5000 de lei.

Presă din Lugojul anilor '20 a oferit Doinei Peteanu prilejul de a debuta și, apoi, de a-și cultiva scrisul artistic, pe care îl va ilustra mai târziu prin marile sale creații. Sunt momente care țin, deopotrivă, de istoria literaturii bănățene și a celei naționale, astfel încât am considerat necesară evocarea lor. Din îndepărtata Capitală, în care s-a stabilit și unde a cunoscut adevăratul succes

⁷ Pseudonimul profesorului I. Constantinescu din Caransebeș, remarcabil cercetător al culturii bănățene.

literar, Anișoara Odeanu își va aminti Banatul natal, a cărui viață spirituală și artistică o preocupă în mai multe rânduri: „În ziarele din provincie, după cum am subliniat, descoperim de la vreme o nobilă năzuință pentru frumos, concretizată în permanentizarea unei pagini artistice realizate, evident, cu posibilități locale. Poezii, cronici, schițe și note în care se comentează ușor procesele artistice de pe întinsul țării acopăr valoros conținutul acestor pagini. Desprindem azi din „Vestul”, care apare la Timișoara, poemul *Adam*, închinat sculptorului Romul Ladea de către d. Jebeleanu”⁸.

**LES COMMENCEMENTS LITTÉRAIRES
DE DOÏNA PETEANU (ANISOARA ODEANU) DANS LES
PUBLICATIONS DE LUGOJ
(Résumé)**

Mots clés: «*Primăvara Banatului*», «*Semenicul*», *début littéraire*, *Aurel E. Peteanu*

L'article surprend le début de Doïna Peteanu (Anișoara Odeanu) dans la presse de Lugoj, et ensuite sa collaboration aux parutions de l'antre-deux-guerres. On jette un coup d'oeil sur les publications «*Lumea copiilor*», «*Răsunetul cultural*» et «*Primăvara Banatului*».

---

⁸ Apud Doina Peteanu (Anișoara Odeanu), *Publicistică la „Viața”*, p. 212